నీ బళ్లో చదవను

శ్రీ యం. ఏ. నరసింహమూర్తి

'అమ్మా! ఈ బొక్కికుర్చీ—టేబిలూ విరిచి నీళ్ల పొయ్యిలో పడేద్దామే' అన్నాడు అప్పుడే వీధి లోంచి వచ్చిన కాశీపతి బూట్లు విప్పుకుంటూ.

'నీకు మరేం పని లేదేమిట్రా? ఎప్పుడూ ఆ కుర్చీ—టేబిలూ విరిచేస్తానంటావేం?' అంది తల్లి.

'కొత్తవి కొనితెస్తే ఇవి విరిచేద్దాం' అంది పెళ్లాం వంటగదిలోంచి.

ఇవి విరిచేస్తేనేగాని కొత్తవి కొనడం జరగదే' అన్నాడు కాశీపతి బట లు విప్పుతూ.

'ఎంత చెప్పినా వినరా మీారు? అవి అచ్చొచ్చిన కుర్చీ—టేబిలూను. వాటిమీాదే చదివి మీా అన్న బి. ఏ. అయ్యాడు. నువ్వు పట్టా పుచ్చుకున్నావు. ఆఖరికి నీ పెళ్లాం కూడా ఆ కుర్చీ మీాద కూర్చునే బి. ఏ. పాసయింది' అంది తల్లి.

'ఐతే ఇరవైయేళ్లకింద కొన్న ఈ పేకేజీ డొక్కులు రెండూ ఇంకా ఎంతకాలం వుండాలంటా వమ్మా? ఆ పింపిరిమేకులు గుచ్చుకుంటే సెప్టిక్కయి ఒళ్లంతా కుళ్లిపోతుంది' అన్నాడు కాశీపతి విసుగ్గా. ఆ బొక్కి కుర్చీమీాద కూర్చోడాని కిష్టంలేక నేలనే చతికిలబడ్డాడు.

'నీ కొడుకు బి. ఏ. అయేదాకా వుంచి ఆ తర్వాత ఏమైనా చేసుకో' అంది తల్లి.

'బి. ఏ. తప్ప నీ దృష్టిలో మరో చదువన్నది లేనట్టుంది. అయినా వాణ్ణింకా నిన్ననే బళ్లో వేసేం కదా! వాడి బి. ఏ. ఎప్పటికయ్యేను? ఈ కుర్చీ—టేబిలు ఎప్పటికి మారేను?' అంటున్నాడు కాశీపతి.

వాళ్లిలా అనుకుంటూ వుండగానే శేఖర్ చితికి పోయిన పలక పట్టుకుని జేవురించిన ముఖంతో ద్వారం దగ్గరకొచ్చి నిలబడ్డాడు. అక్కడదాకా వచ్చినవాడు ఇంట్లోకి రావడానికి జంకుతున్నాడు. వంటింట్లోంచి గదిలోకి వస్తూన్న సరళ శేఖర్‌ను చూసి ఖస్సుమంది.

'ఓరి వెధవా! ఇంకా ఇప్పుడే కదా బడికి దిగ బెట్టేను. అప్పుడే వచ్చేసావేంరా?' అంటూ వాణ్ణి గది లోకి ఈడ్చుకొచ్చి 'చూసేరా వీడు. ఇప్పటినుండే మాట వినకుండా తయారవుతున్నాడు' అంటూ భర్తతో ఫిర్యాదు చేసింది.

'నువ్విలా ఫిర్యాదులు చేసిచేసి వాడు నీ మాట వినని పరిస్థితి కల్పించుకోకు' అన్నాడు కాశీపతి నవ్వుతూ. కొడుకు కొత్తవల్ల బడికి వెళ్లడానికి జంకు తున్నాడని సర్దుకున్నాడతను. 'ఇలారా! నాన్నా!' అని కొడుకుని దగ్గరకు పిలిచి ఒళ్లో కూర్చోపెట్టు కున్నాడు.

'మీారిలా ముద్దుచేసి వాణ్ణి పాడుచేస్తున్నారు. ఆ వెధవబడి ఎలాగుందో మీా ముఖ్హం అలాగే వుంది. ఈ బళ్లో సరిగా చెప్పరండీ—బాలవిహార్‌లో వేద్దామండీ అని మొత్తుకుంటే కుంటి సాకులన్నీ చెప్పి నా మాట పడనిచ్చేరు కాదు' అంది సరళ రుసరుసలాడుతూ. తనకొడుకు యూనిఫారమ్ వేసు కుని, బూట్లు తొడుక్కుని—టై కట్టుకుని టిప్ టాప్‌గా రిక్షామీాద కాన్వెంట్‌కు వెళ్లాలని ఆవిడ కోరుకుంది. కాని అలా జరగలేదు. అందుకే సరళ చాలా నిరాశ చెందింది.

'సరళా! నీ కొడుకు నొక్కణ్ణే బాలవిహార్‌కు పంపించగలవుగాని మన వీధిలోవున్న పిల్లలందరినీ పంపగలవా? వాళ్లకులేని ప్రత్యేకత నీ కొడుక్కుండా

లనుకోవడంలో అర్థం లేదు.' అన్నాడు కాశీపతి కొడుకు చేతిలో పలక కిందపెట్టూ.

'ఆదర్శం పలుకుతున్నా ననుకుని అసందర్భాలు పలికి నన్ను బోల్తా కొట్టించాలని చూడకండి. తిండి లేని వాళ్లకోసం మీరు తిండి మానుకుంటున్నారా? ఇంట్లోకూడా మోసపు మాటలాడేకంటే డబ్బు ఖర్చు పెట్టడానికి మీకు మనసొప్పదని చెప్పకూడదా! ఇంతకీ వాణ్ణి వెంటనే బడికి పంపుతారా? పంపరా?' అంది సరళ.

'మధ్యాహ్నం వెళ్తాడులేవే. ఇవాళా రేపూ వాడేం పట్టాపుచ్చుకోవాలా యేం?' అంది అత్తగారు.

'అలా నిర్లక్ష్యంచేస్తే వాడు గాలిపట్టిపోతాడు. తర్వాత విచారించి లాభం లేదు' అంది సరళ వంటింట్లోకి పోతూ.

సరళ ప్రతివిషయాన్ని అనవసరంగా ఒక సమస్యక్రింద మారుస్తూందనుకున్నాడు కాశీపతి. 'నాన్నా! ఏంరా బడినుండి వచ్చీసేవు?' అన్నాడు కొడుకు తల నిమురుతూ.

'నేను చెప్పను' అన్నాడు శేఖర్ ఒకవైపు వంచివున్న తల ఇంకా కిందకు దింపుతూ.

ఈ సమాధానం కాశీపతిని కొంచెం వేడెక్కించింది. 'ఎందుకు వచ్చీసేవని అడుగుతూవుంటే చెప్పనంటావేం?' అన్నాడు గట్టిగా.

అంతవఱకు బిగువుగా పెంకి ముఖం పెట్టిన శేఖర్ కొంచెం ఏడుపు ముఖంపెట్టి 'ఆ బడి నాకేం బాగులేదు' అన్నాడు.

బడి బాగులేక పోవడ మేమిటమ్మా! తప్పు అలా అంటే పాపం. చదువురాదు. దేవుడు కొట్టేస్తాడు. మీ నాన్న కూడా ఆ బళ్ళోనే చదువుకున్నాడు గదా! ఆ బడి మంచిదే'—అంది నానమ్మ.

అంతవరకు బడి నిజంగా బాగులేదేమోనని అనుకుంటూన్న కాశీపతికి తను అక్కడ చదువుకున్న సంగతి జ్ఞాపకానికొచ్చింది. ఇరవైయేళ్ల క్రిందట—అంటే స్వతంత్రం వచ్చిన కొత్తలో—తను ఆ బళ్లో చదివేడు—ఆ బడి ఎంత బాగుండేది! మేష్టర్లంటే తనకు చచ్చేటంత భయముండేది—అయినా బడికి మాత్రం వెళ్లేవాడు—అప్పుడప్పుడు బళ్లో బిళ్లలు పంచిపెట్టేవారు—రోజూ అందరూ కలిసి పద్యాలు—ఎక్కాలు చదువుతూ వుండేవారు—దసరా తిరిగి పాటలు పాడి పప్పుబెల్లాలు తెచ్చుకునేవాళ్లు—ఇలా జ్ఞాపకం వచ్చిన మేరకి ఆ బడి గుఱించి ఆలోచించి ఆ బడంటే తన కిష్టంగానే వుండేదనుకున్నాడు కాశీపతి. ఆ మాటే అన్నాడు కొడుకుతో.

'అవునా! ఆ బడి బాగానే వుంటుంది. నే నక్కడే చదువుకున్నాను' అన్నాడు కొడుకుతో.

శేఖర్ తండ్రి ఒళ్లోంచి గభీమని లేచి 'నాకు బాగులేదు. నీ బళ్లో నేను చదవను' అంటూ దూరంగా పోయేడు. సరళ వంటింట్లోంచి దెబ్బలాడుతూంది. కాశీపతి కేంచెయ్యాలో తోచడంలేదు. ఈ పూట ఎలాగూ గడిచిపోయింది. మధ్యాహ్నం ఏదోలా నముదాయించి పంపిద్దామనుకున్నాడు.

'మధ్యాహ్నం వెళ్లకపోతే అట్లకాడ కాల్చి వాతలు వేస్తానుండు.' అంటూంది సరళ.

'సరళా! నువ్వు వాణ్ణి బెదరగొట్టకు. వాణ్ణి బడికి తీసుకెళ్లి అప్పజెప్పే బాధ్యత నాది కదా!' అన్నాడు కాశీపతి.

భోజనంచేసి కొంచెంసేపు పడుకుని పావు తక్కువ రెండయేసరికల్లా లేచాడు కాశీపతి. శేఖర్ని బడికి తీసుకెళ్లడానికి నిశ్చయించుకుని బట్టలు వేసుకుంటున్నాడు. సరళ శేఖర్కు ముఖం కడిగి బట్టలు వేసి పలక చేతికిచ్చింది. ఆ కుఱ్రాడి ముఖం అదోలా గుంది. తండ్రివేపు—తల్లివేపు మార్చిమార్చి చూసేడు. ఏమనుకున్నాడో మరి! 'నాన్నా! నేనే వెళ్తాను. నువ్వు రావద్దు' అన్నాడు.

'నువ్వు ఒక్కడివీ వెళ్లగలవా?' అన్నాడు కాశీపతి నవ్వుతూ.

'మా నాయనే! ఇదు! ఈ పది పైసలూ తీసుకుని ఏదైనా కొనుక్కో' అంటూ పది పైస లియ్యబోయింది నానమ్మ.

'మీరు చీటికిమాటికీ వాడికి డబ్బు అలవాటు చెయ్యకండత్తయ్యా! అదే అలవాటవుతుంది. అడ్డమైనదీ కొనుక్కుతింటే ఆరోగ్యం పాడవుతుంది. నువ్వు వెళ్లరా!' అంది సరళ—

శేఖర్ మారు మాట్లాడకుండా బడికి వెళ్లిపోయాడు. కాశీపతి ఆ సాయంత్రమే బయల్దేరి కేంపు వెళ్లిపోయాడు.

కాశీపతి కేంపునుండి తిరిగి వచ్చేసరికి వారం రోజులయింది. అతనింటికి వచ్చేవేళకి శేఖర్ ఇంటి దగ్గర లేడు కాశీపతి ఆలోచనంతా శేఖర్ బడికి వెళ్తున్నాడా? లేదా? అనే విషయం మీదే వుంది. సరళనడిగి శేఖర్ బడికి వెళ్తున్నట్టు తెలుసుకున్నాడు.

'బడికి వెళ్తున్నాడుగాని వాడికేమీ చెప్పడం లేదండీ. ఈ రోజుల్లో మేస్టర్లసలు చెప్పడమే మానేసేరు. అంత అన్యాయమైతే ఎలాగండీ? అందుకే నేను బాలవిహార్‌లో వేద్దామన్నాను అంటూ తన వాదాన్ని మళ్లీ ప్రతిపాదించింది.

'ఫిర్యాదులు చెయ్యొద్దని నీ కెన్నిసార్లు చెప్పేను. అసలు విషయం తెలుసుకోవాలి. మేస్టర్లుమాత్రం ఊరకనే చెప్పకుండా కూర్చుంటారా! నేనొకసారి వెళ్లి కనుక్కుంటాలే!' అంటూ కాఫీ తాగి బయల్దేరేడు.

బడి వాళ్లింటికి దగ్గరే. వాళ్లిల్లు ఒక విధంగా ఊరు కొసన వుంది. వాళ్ల వీధి మలుపులో రెండు రోడ్ల జంక్షనులోని మొదటి ఇంట్లో బడి వుంది. పై వూరునుంచి ఆ ఊళ్లోకి రావలసిన బస్సులు, లారీలు, బళ్లు—ఇతర వాహనాలన్నీ బడి అనే ఇంటి ముందునుంచే వెళ్తాయి. కాశీపతి మెల్లగా నడుస్తూ బడి చేరుకున్నాడు. ఈ లోగా తన చిన్నప్పటి బడి గురించి ఆలోచించుకుంటున్నాడు. ఒక్కసారి బడి చూడగానే అతనికేదో బాధ కలిగింది. అదొక మాసిపోయిన పాత పెంకుటిల్లు. రోడ్డుకెదురుగా హెడ్మాస్టరు కూర్చున్నారు. ఆయన కాశీపతికి తెలిసినవారే. కాశీపతిని చూడగానే ఆయనలేచి అతనిని ఆహ్వానించారు. కాశీపతి నమస్కారంపెట్టి లోపలికివెళ్తూ చుట్టూ కలియజూసేడు. గుమ్మందాటగానే ఒకపెద్ద వరండాలాంటిదుంది. అందులో మధ్యకు రెండు బెంచీలు అడ్డంపెట్టి రెండుక్లాసులకింద విడగొట్టేరు. ఆ వరండా దాటి అవతలకువెళ్తే మరొక వరండా, ఒక చిన్నగది వున్నాయి. చౌడు రాల్తున్న గోడలు. గోతులు గోతులుగావున్న నేల. వానకు ఎండకు ఆగని పైకప్పు. బడినిండా కిటకిటలాడుతూ గోలచేస్తూవున్న పిల్లలు. ఇదంతా చూసి కాశీపతికి తల తిరిగింది.

'మా బడిచూసి భయపడుతున్నారా?' అని అడిగారు హెడ్మాస్టారు. కాశీపతి నవ్వలేక సమాధానంగా చిరునవ్వు నవ్వేడు.

'మన ఎలిమెంటరీ స్కూళ్లన్నీ ఈ పరిస్థితిలోనే వున్నాయి' అన్నారు మళ్లీ హెడ్మాస్టారే.

'మేం చదివినప్పుడు బాగానే వుండినట్టుండేదండి' అన్నాడు కాశీపతి నసుగుతూ.

'మీరు చదివినప్పుడు ఇంతమంది పిల్లలు చదువుకోడానికి వచ్చేవారా? నిలబడిపోయారు. కూర్చోండి' అంటూ కుర్చీ చూపించారాయన. కాశీపతి పిల్లలు కూర్చున్న బెంచీమీదనే కొంచెం చోటు చేసుకుని కూర్చున్నాడు. నిజమే! తను చదివినప్పుడింతమంది పిల్లలేరీ! బతిమాలగా బతిమాలగా క్లాసుకో పదిమంది వచ్చేవారు. ఇప్పుడలాకాదే. ప్రతి పిల్లడు చదివితీరవలసిందే. మరి ఈ బడి—ఈ సదుపాయాలు ఏం సరిపోతాయి! అనుకున్నాడు కాశీపతి.

'మీ అబ్బాయి బళ్లోకి రావడం లేదేమండీ!' అని అడిగారు హెడ్మాస్టారు కాశీపతి ఆలోచన కంతరాయం కలిగిస్తూ. కాశీపతికి ఒక్కసారి చుఱుక పెటినట్టయింది.

'అదేమిటండీ! రోజూ వస్తున్నాడట గదా!' అన్నాడు కొంచెం తేరుకుని.

'రావడంలేదండీ! కావాలంటే వాళ్ల టీచరు నడుగుదాం పదండి' అంటూ చిన్న కొట్టులావున్న ఒకటో క్లాసు గదిలోకి దారితీసాడు. ఆ గదిలో కాలు పెట్టడానికైనా చోటు లేకుండా పిల్లలున్నారు.

అందరూ ఐదేళ్లు నిండీనిండని పసిపాపలు. ఒక్క కిటికీ యైనా లేని ఆ ఇరుకు గదిలో భారతభాగ్యవిధాతలు చెమటలు కక్కుతున్నారు. ముగ్గురు పిల్లలు బాగా చిన్నవాళ్లు—ఒక గోడవారకు చేరబడి నిద్రపోతున్నారు. ఇంకా కొందరు అక్షరాలు దిద్దుతున్నారు. వాళ్ల ముఖాలు వాడిపోయున్నాయి. మాస్టరుగారి కుర్చీ చుట్టూ సుమారు ఒక పదిహేనుమంది పిల్లలు మూగి 'నాకు రాయండి–నాకు రాయండి' 'నాది చూడండి–నాది చూడండి' అంటూ కుమ్ముకుంటున్నారు. ఆ సంరంభంలో మాస్టారు అక్కడకు వచ్చిన వాళ్లను గుర్తించడానికి కొంచెంసేపు పట్టింది.

'మీ అబ్బాయి నాలుగైదు రోజులనుండి రావడంలేదండీ!' అన్నా డాయన కాశీపతిని చూసి. కాశీపతి కామాటలేం వినపడలేదు. ఈ పిల్లలకు ఈ నరకం ఎందుకురా భగవంతుడా! అనుకుంటున్నా డతను. 'వస్తానండీ' అంటూ గది దాటి బయటకు వచ్చేడు. ఆ పిల్లలను గురించి ఆలోచిస్తూనే హెడ్మాస్టారి దగ్గర సెలవు తీసుకుని యాంత్రికంగా రోడ్డు మీదకు నడిచేడు.

ఇంటికి పోదామనుకున్న కాశీపతికి ఎదురుగా—రోడ్డు కవతలపక్కనున్న రిజర్వాయరు కనిపించింది. ఆ ఊరంతటికీ ఆ రిజర్వాయరునుండే నీరు సరఫరా అవుతుంది. సుమారు పదెకరాల ఆవరణలో పెద్దపెద్ద రాతిగుట్టలమీద ఆ రిజర్వాయరు కట్టేరు. ఆ ఆవరణలో ఎన్నో పెద్దపెద్ద చెట్లున్నాయి. ఆ గుట్టలెక్కి చూస్తే ఊరవతల వున్న తోటలు–కొండలు–పొలాలు అందంగాఆకర్షణీయంగా కన్పిస్తాయి.అన్నిటికన్న అక్కడ పిల్లల్ని ఆకర్షించేవి పావురాకాయలు. తెల్లటి వార్నిష్ పూసినట్టుండే పావురాచెట చివళ్లనుండీ గాలి వీచి నప్పుడల్లా గిర్రుమని తిరుగుతూ మెల్లగా కిందకు దిగే పావురాకాయలు కాశీపతికి చిన్నప్పుడెంతో యిష్టంగా వుండేవి. చిన్నతనంలో ఎప్పుడూ ఆ రిజర్వాయరు దగ్గరే ఆడుకునేవాడు. కాశీపతికి ఒక్కసారి రిజర్వాయరు దగ్గరకువెళ్లిచూసి రావాలనిపించింది. రోడ్డుదాటి పెద్దఇనుపగేటు తోసుకుని లోపలికి ప్రవేశించేడు. మంచి ఎండలోంచి వచ్చేడేమో ఒక్కసారి చెట్లనుండి వచ్చిన చల్లని గాలి ఒంటికి తగిలేసరికి కాశీపతికి ఏదో అలసట తీరినట్లనిపించింది. ఆ చెట్లమధ్యనించి నడుస్తూ. రాళ్లదాటి రిజర్వాయరు వెనుక పక్కకు వెళ్లేడు.

కాశీపతికి ఆశ్చర్యం కలిగేటట్లు శేఖర్ అక్కడ చెట్టునీడలోవున్న పెద్దరాతిమీద కూర్చుని ఊరవతల తోటలవేపు చూస్తున్నాడు. పలక–పుల్ల అతవి పక్కనే పడున్నాయి. కాశీపతి కేం చెయ్యాలో తోచలేదు. మెల్లగా నడిచి శేఖర్ వెనకాల చేరేడు. శేఖర్ అతను వచ్చిన విషయాన్ని గమనించనే లేదు. కాశీపతి చప్పుడు చెయ్యకుండా అతని పక్కన కూర్చున్నాడు. ఆ సమయంలో కొడుకుని మందలించటం అతని కిష్టంలేకపోయింది. అందుకే మెల్లగా 'ఒరేయ్! నాన్నా! ఏంట్రా చేస్తున్నావిక్కడ?' అని అడిగేడు భుజంమీద చెయ్యివేసి దగ్గరకు తీసుకుంటూ.

ఏదో లోకంలోంచి వచ్చిన వాడిలాగ శేఖర్ 'నాన్నా! ఆ తోట లెంత బాగున్నాయో! అక్కడ కెళ్దామా!' అన్నాడు ఉత్సాహంగా. ఆ సమయంలో అతని ముఖంలో ఎంతో కుతూహలం. ఎన్నో ప్రశ్నలు.

కాశీపతి మరింత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. తనను చూసి భయపడతాడనుకుంటే ఆ ఊసే లేకుండా ఇంకా ఉత్సాహంగా వున్నాడేమిటా! అనుకున్నాడు. ఆ కుతూహలాన్ని పెంపొందించి ఆ ప్రశ్న పరంపరకు సమాధానం చెప్పేబడి పిల్లలందరికీ ఎప్పటికైనా దొరుకుతుందా! అనుకున్నాడు.

———